

1. ÜNİTE > Doğal Sistemler

Kazanım 9.1.3: Coğrafya biliminin gelişimini açıklar.

Genel Beceri: Yaratıcı Düşünme Becerisi

Alan Becerileri: Coğrafi Sorgulama, Zamani Algılama

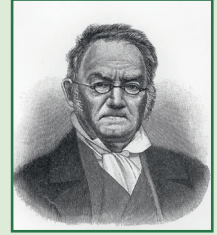
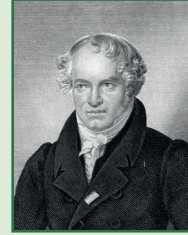
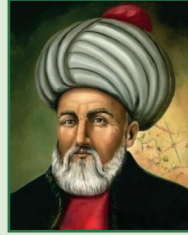
Etkinlik İsmi	COĞRAFYANIN GELİŞİMİ	🕒 15 dk.
Amacı	Coğrafyanın önemini ve gelişimini açıklayabilme.	👤 Bireysel

Yönerge

Aşağıda verilen metinden ve görsellerden hareketle soruları cevaplayınız.

Coğrafya terimi, ilk defa MÖ III. yüzyılda Eratosthenes tarafından geo (yer) ve graphein (yazmak, çizmek, tasvir etmek) kelimelerinin birleşimi şeklinde kullanılmıştır. İlk Çağ'dan itibaren matematiksel ve bölgesel yönden gelişen coğrafya; Orta Çağ'da kilisenin baskısı ile Avrupada uzun bir duraklama dönemine girmiş, İslam dünyasında ise çok önemli aşamalar kaydetmiştir. Bu dönemde İbn-i Hurdazbih, Mesudi, İdrisi ve İbn-i Haldun gibi iz bırakan Müslüman coğrafyacılar yetişmiştir. Yeni Çağ'a gelindiğinde Osmanlı Devleti'nde Pîrî Reis, Seydi Ali Reis, Kâtip Çelebi ve Evliya Çelebi gibi isimler ön plana çıkan coğrafyacılar olmuştur. İlerleyen süreçte coğrafya biliminin araştırma konularına yönelik önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Bu dönemde Emanuel Kant (1724-1804); coğrafyayı fiziki, beşerî, matematik, siyasi, ekonomik ve uygulamalı coğrafya gibi ait dallara ayırmıştır. Alexander Von Humboldt, Carl Ritter, Frederic Ratzel ve Paul Vidal de la Blache gibi bilim adamları; fiziki, beşerî ve bölgesel coğrafyanın gelişmesinde önemli rol oynamışlardır. Günümüzde coğrafya, “doğal ortam ile insanlar arasındaki etkileşimi araştırarak sonuçlarını sentez hâlinde veren bilim” şeklinde tanımlanmaktadır.

(Ünlü, 2014)

Batlamyus (100-170)	Biruni (973-1061)	Pîrî Reis (1465-1554)	Alexander Von Humboldt (1769-1859)	Carl Ritter (1779-1859)
Sekiz ciltlik Geographike Hyphegesis (Coğrafya Kılavuzu) adlı eserinde temel haritacılık ilkelere ilişkin bilgiler vardır.	Tahdîdu Nihâyâtî'l-emâkin kitabında enlem-boylam, şehirler arası mesafe hesapları, kible tespit yöntemleri ile tarih, kültür, coğrafya, astronomi ve jeolojiye dair bilgiler yer almaktadır.	XVI. yüzyılın ünlü gezgini ve kâşifidir. Ziyaret ettiği yerlerle ilgili aldığı notları ve diğer kaynaklardan elde ettiği bilgileri Kitab-ı Bahriye adlı eserinde bir araya getirdi. Böylece çok sayıda haritayı Akdeniz kıyısındaki coğrafi bilgilerle birleştirmiş oldu.	Cosmos adlı eserinde doğayı bir bütün olarak görmüş, insanı da o bütünün bir parçası olarak algılamıştır. “Bitkilerin coğrafi yayılışı, yerkürenin manyetik alanı, izoterm çizgileri, volkanların morfolojisi, dağ sıralarının oluşumu” gibi önemli konuları işlemiştir.	Erdkunde adlı eserinde doğa-insan ilişkilerini ön planda tutmuş, doğal çevreden çok beşerî çevreye odaklanmıştır. Eserlerinde doğa-tarih ve toplum-birey ilişkilerine değinmiştir.

1. İlk Çağ'da Eratosthenes ve Batlamyus gibi coğrafyacılar, coğrafi bilgilerin aktarımında hangi yöntemleri kullanmıştır?

2. Cosmos ve Erdkunde adlı eserlerde, coğrafyanın hangi dalları ön plana çıkmıştır?

3. Tarihsel süreçte coğrafya biliminde yaşanan değişim bu alanda ortaya konulan eserlerde ne tür değişimlere neden olmuştur?

4. Metinden hareketle, sizce gelecekte coğrafyanın konuları neler olabilir?

